

Contribution ID: 120

Tür: Oral Presentation

Darüşşafaka'nın 'Tarih-i Tabii Müzesi' Üzerine Yeni Değerlendirmeler

20 Aralık 2024 Cuma 10:00 (30 dakika)

Osmanlı İmparatorluğu'nda doğa tarihi müzesi kurma girişimleri, 19. yüzyılda modernleşme akımı çerçevesinde eğitim kurumları dahilinde başlamıştır. Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye tarafından yoksul ve yetim çocukların eğitimine destek olmak amacıyla 1873 yılında eğitim hayatına başlayan Darüşşafaka, kaynaklarda adı 'Tarih-i Tabii Müzesi' olarak geçen bir doğa tarihi koleksiyonuna sahiptir. Miralay Dr. Hüseyin Remzi Bey'in (1839-1896) öncülüğünde 1880'lerde kurulan, birçok Osmanlı bürokratının bağışının yanı sıra uluslararası maden ve bilimsel alet kurumlarından satın alınan doğa tarihi örnekleriyle oluşturulan koleksiyon; Darüşşafaka'nın doğa bilimleri eğitimine verdiği önemin bir göstergesidir. Okulun hocaları ulum-i tabiiye (doğa bilimleri), tarih-i tabii (doğa tarihi), mevalid-i selase (zooloji, botanik, mineraloji), tabakatü'l-arz (jeoloji), nebatat (botanik), hayvanat (zooloji), teşrih (diseksiyon) ve fizyoloji dersleri için Osmanlı Türkçesiyle ders kitapları hazırlamış ve koleksiyondaki örneklerle eğitimi ezberin ötesine taşımaya çalışmışlardır. Korunmasında ve belgelenmesinde eksiklikler tespit edilen koleksiyonu incelediğimiz yüksek lisans tezimizde (Darüşşafaka'nın Doğa Tarihi Koleksiyonunun Bilim Tarihi Açısından Değerlendirilmesi, İstanbul Üniversitesi, 2021), günümüzde Darüşşafaka Müzesi'nde sergilenmekte ve korunmakta olan; 171 adet mineral, 142 adet fosil, 166 adet kaya, 63 adet formaldehit içindeki şişelerde zoolojik örnek, 4 adet eğitim kutusu, 8 adet iskelet, 7 adet tahnit ve müze etiketleri belirlenmiş, sınıflandırılmış ve fotoğraflanarak kayıt altına alınmıştır. (Hazar, 2021).

Bu çalışmada Darüşşafaka Müzesi'nin doğa tarihi koleksiyonu dijital araç ve teknikler (ArcGIS, Gephi, Transkribus vb.) kullanılarak yeniden değerlendirilecektir. Avrupa'nın çeşitli bölgelerinden toplanmış fosil, kaya ve mineral örnekleri haritalandırılacak, eğitim amacıyla Osmanlı Türkçesiyle hazırlanan ve okutulan doğa bilimleri ders kitapları yapay zeka destekli olarak transkribe edilecek, Osmanlı bürokratları ile ilişkili uluslararası bağışçı kurum ve kişilerin ağ analizi yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Darüşşafaka, Osmanlı İmparatorluğu, dijital beşeri bilimler, bilim tarihi, doğa bilimleri eğitimi.

Presentation language / Sunum Dili

TR (Türkçe)

Disciplines / Disiplinler

History / Tarih

E-mail / E-posta

ozgehzar@istanbul.edu.tr

Institution / Affiliation / Kurum

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilim Tarihi Bölümü

Country / Ülke

Türkiye

ORCID ID

0000-0002-4174-1724

Başlıca yazarlar:: Özge Hazar (İstanbul Üniversitesi)

Sunu yapanlar: Özge Hazar (İstanbul Üniversitesi)

Session Classification: Session 1.2 (Day 3)

Track Classification: Congist'24: Digital Tools and Techniques